

KAUPAN ESIMIESVETERAANIT RY
1981-2006

KAUPAN ESIMIESVETERAANIT RY - NELJÄNNESVUOSISATA TÄYNNÄ

Perustamistoimet

Yhdistyksen perustaminen tapahtui 17.5.1981 Oulussa pidetyn Myymäläesimiesten liiton 30-vuotiskokouksen yhteydessä. Ehdotuksen yhdistyksen perustamisesta, ja myös toivomuksen liiton myötävaikutuksesta kokousjärjestelyihin ja sääntöjen laadintaan, oli tehnyt Esimiesliiton hallituksen kokouksessa - ennen eläkkeelle jäämistään - liiton hallituksen jäsen Alarik Koski.

Perustamiskokouksen koolle kutsujana ja avajana toimi liiton silloinen puheenjohtaja Erkki Jaatinen. Hänen lisäksi paikalla olivat myös liiton varapuheenjohtaja Seppo Viljakainen ja liiton toimihenkilöt Ensio Seppälä ja Matti Hämäläinen. Kokouksen puheenjohtajana toimi Alarik Koski ja sihteerinä Yrjö Laine. Perustamisasiakirjan allekirjoittivat Alarik Koski, Yrjö Laine ja Elma Kotiranta. Yhdistys merkittiin Yhdistysrekisteriin numerolla 138602.

Perustamistoimissa olivat mukana seuraavat henkilöt:

Alarik Koski, Turku
Liisa Sälpä, Rovaniemi
Elma Kotiranta, Pori
Aino Seppänen, Rovaniemi
Toivo Lattu, Outokumpu
Nestori Orko, Liperi
Jalmari Kujanpää, Petäjävesi

Huugo Waris, Kuopio
Toivo Järvinen, Tampere
Jaakko Roimela, Pirkkala
Lassi Hynninen, Kalajoki
Olavi Järveläinen, Järvenpää
Erkki Heikkinen, Sysmä
Yrjö Laine, Kaarina

Yhdistyksen perustajat lähtivät liikkeelle varsin matalin tavoittein. Toimintaa suunnitellessaan he lähinnä tavoittelivat vuosia kestäneen keskinäisen yhteydenpitonsa säilyttämistä. He kaikki olivat kaupan esimiesten liitto- ja yhdistystason entisiä johtohenkilöitä ja aktiiveja, useimmat mukana jo Esimiesliiton perustamisvaiheista alkaen.

Perustaessaan oman yhdistyksen, kaupanteon veteraanit kaiketi halusivat vielä eläkevuosinaanakin lähietäisyydeltä seurata jatkajiansa työtä.

Juuret omassa ammattiliitossa

Yhdistyksen perustajien tavoitteen voi ymmärtää eräänlaisena järjestöllisen aseveltoiminnan jatkona. Heidät oli hitsannut yhteen Esimiesliiton perustamisvaiheessa yhdessä koetut vaikeudet ja niiden kestäminen. "Tämä lapsi ei ole toivottu", totesi suorasanaisesti mm. eräs liikkeenjohtajatahon edustaja Esimiesliiton perustajille jo ensimmäisten keskinäisten tapaamisten yhteydessä. Toivottu tai ei, kohdatusta vastustuksesta huolimatta esimiehet pystyivät kuitenkin yhteistoiminnallaan torjumaan työosipimuksiin silloin kohdistuneet kiristämistoimet.

Ymmärtääksemme, minkälaisilla työehdoilla toimipaikkojen esimiehet toimivat 1950-luvun alussa, on tässä lyhyesti palautettava mieliin muutamia nuoremmilta veteraanijäseniltä ehkä unohtuneita tai jopa kokonaan kokemattomia asioita

Nykyihmisestä tuntuu ehkä uskomattomalta todeta, että tuon ajan esimies hoiti toimipaikkaansa - monelta osin itsenäisen kauppiaan tapaan - vastaten henkilökohtaisesti liikkeen johdon antamalla resursseilla ja sen määräämillä myyntihinnoilla toimipaikkansa laskutuksen mukaisesta tuloksesta. Työsopimukseen oli merkitty tietty hyväksyttävä sallitun hävikin enimmäisraja, mutta sen vuositasolla ylityessä oli ylittävä osa henkilökohtaisesti aina korvattava.

Ongelmia alkoi syntyä, kun tätä sallitun hävikin rajaa haluttiin syytä perustelematta 1950-luvun alussa osuuskauppojen liikkeenjohtajien toimesta alentaa. Vaikka osa esimiehistä tyytyi jatkamaan työtään uusin ehdoin, esitys johti myös jälkiseurauksiin, mm. hoitajien irtisanoutumisiin tai kauppiaksi ryhtymisiin. Mutta vastarintaakin syntyi. Nämä vastarintaan ryhtyneet koskivat joukkonsa, perustivat nykyisen Kaupanalan Esimiesliiton ja saivat aikaan muutoksen..

Yhdistyksen toiminta

Yhdistyksen ensimmäiset kokoontumiset ja jäsenten tapaamiset tapahtuivat pääosin esimiesliiton liittokokousten yhteydessä. Yhdistyksen hallintokin pyrittiin saamaan kevyeksi ja vain ns. juoksevien asioiden hoitoa varten. Sääntöjen mukaan hallitukseen valittiin kolme varsinaista ja kolme varajäsentä, ja se kokoontuikin vain pari-kolme kertaa vuodessa.

Varsin pian tämä pieni ryhmä alkoi kuitenkin lisätä tapaamisiaan. Turun lähellä Kaarinassa asunut yhdistyksen sihteeri Yrjö Laine otti vuosittain kuin tavakseen käydä Siljan toimistolla kyselemässä edullisia risteilytarjouksia. Tarjouksen saatuaan hän oli valmis kertomaan siitä myös muille ja kyselemään matkalle halukkaita. "Päivä Tukholmassa" -risteilyjä tehtiinkin 20-30 hengen ryhmissä vuodesta 1986 alkaen lähes vuosittain. Vielä 1990-luvun alussa, lama-vuosien alkaessa, laivayhtiöitä saattoi saada varsin edullisia ryhmämatkatarjouksia, mutta ei enää vuosikymmenen puolivälin jälkeen.

Turusta Tukholmaan tehdyt matkat kiinnostivat lähinnä Lounais-Suomessa asuvia jäseniä. Liittymämatkakustannukset kauempana asuville jäsenille olivat sen verran korkeita, että se rajoitti monien jäsenten matkalle lähtemistä. Vuosikokouksissa esitettiinkin joskus toivomuksia, että yhdistys järjestäisi jäsenille kokoontumismahdollisuuksia muuallekin Suomessa.

Yhdistyksen hallitus onkin yrittänyt järjestää jäsenilleen tilaisuuksia tavata toisiaan muuallakin kuin Turku-Tukholma-risteilyillä, mutta huonoin tuloksin. Sellaisia aloitteita olivat muun muassa vuonna 1987 Vaasan laivoille ja vuonna 1988 Pohjois-Karjalaan suunnitellut tapaamiset. Ne peruuntuivat kun tilaisuuksiin ilmoittautui vain muutamia osanottajia. Saman kohtalon koki Lintulan ja Valamon luostareihin suunniteltu matka. Kaikki myöhemmätkin kotimaiset yhteistilaisuudet ovat kokeneet osanottajien puutetta. Ulkomaisiakin yhteismatkoja yritettiin ehdotella 1980-luvulla, mutta pitkät järjestelyajat ja ehkä myös matkan normaali alentamaton hinta eivät houkutelleet lähtijöitä matkalle.

Jäsenten mahdollisia toivomuksia luotaillakseen yhdistys teki vuonna 1987 laajan toimintaansa koskevan jäsenkyselyn. Saadut vastaukset olivat odotettuja. Jäsenet toivoivat yhteisiä jäsenmatkoja ja tapaamisia - ja sen mukana uusia elämyksiä tavalliseen arkeensa. Tapaamisia toivottiin järjestettävän myös alueellisena, lyhyillä etäisyyksillä omasta asuinpaikasta katsottuna. Mitä se alueellinen toiminta olisi pitänyt sisältää, kuka sitä olisi vetänyt, ja millä resursseilla, se jäi epäselväksi.

Yhdistyksen vuosikokousten vähäinen osanottajamäärä on tavallaan jo osoittanut sen, että jäsenten yhdistystoiminnalleen asettamat tavoitteet ovat kokonaan muualla kuin kokouksissa. Omaa elämää ja sen tapahtumia ei useinkaan haluta suunnitella - varsinkaan ulkopuolisten tuttavien kanssa - monien viikkojen aikajänteellä eteenpäin. Matkavakuutusta kohtaan osoitettu kiinnostus kuitenkin osoittaa sen, että veteraanijäsenet matkustelevat paljon oman kumppaninsa tai lähipiirinsä kanssa. Jäsenet ovat osallistuneet tarjolla oleviin yhteistapahtumiin vain jos niihin on saatu tosiedullinen tarjous ja myös ulkopuolista aineellista tukea.

Esimiesliiton tukemalle liiton 45-vuotisjuharisteilylle vuonna 1996 saatiin otettua mukaan pieni määrä piiriyhdistysten valitsemia veteraanijäseniä. Vuonna 2001 järjestetyille liiton 50-vuotisjuharisteilylle yhdistys sai varata vain noin 60 veteraanijäsenen kiintiön. Kun molemmissa tilaisuuksissa liiton perimä osallistumismaksu oli lähinnä vain muodollinen, ne merkittiin selvästi yli asetettujen kiintiöiden ja matkalle kutsuttujen kesken jouduttiin suorittamaan joskus jopa arvontaa. Yhdistyksen omaa 20-vuotisjuharisteilyä Finnjet -laivalla 17-18.5.2001 tuettiin yhdistyksen vuosikokouksen päättämällä määrärahalta. Juhlaristeilyllä oli mukana 98 henkilöä.

Yhdistyksen kaikki jäsenet ovat kunnioitettavaan ikään päässeitä henkilöitä. Yhdistys on muutaman vuoden ajan muistanut merkkipäiväänsä viettäneitä jäseniä onnittelukortilla. Jäsenille on myös postitettu Esimiesliiton Palveluesimies -lehti.

Esimiesliiton veteraaneille tarjoamat jäsenedut

Kaupalanalan Esimiesliitto KEY ry on sopinut omille jäsenilleen lukuisia varsinaisen ay-toiminnan ulkopuolelle ulottuvia etuja. Veteraaniyhdistyksellä on ollut mahdollisuus Esimiesliiton kanssa tekemällään sopimuksella saada niistä muutamia omien jäsentensä käyttöön. Joitakin etuja veteraanijäsen saa käyttää palvelukohteissa jäsenkortin esittämällä ilman korvausta, joistakin eduista - esimerkiksi lomakohteiden vuokrauksista - veteraanijäsen maksaa aktiivijäsenten tapaan liiton hallinnon vahvistaman korvauksen. Jäsenkorttinsa esittämällä jäsenet ovat saaneet mm.

- alennuksia muutamista pankkipalveluista
- alennuksia matkatoimistopalveluista
- alennuksia polttoaineostoista
- hotellialennuksia

Liittovakuutus-/matkavakuutusmaksun ja maksun KEY-taskukalenterista yhdistys on sisällyttänyt jäsenen maksamaan vuosijäsenmaksuun.

Matkavakuutus on kalenterivuosi-kohtainen ja voimassa vuoden kerrallaan. Jäsenkortti/matkavakuutuskortti on sekä Esimiesliitossa että Veteraaniyhdistyksessä voimassa - siihen tehdystä kaksivuotismerkinnästä huolimatta - vain jäsenmaksukausion ajan. Vakuutukseen sisältyy matkasairaus- ja tapaturmavakuutus sekä matkatavara- ja matkavastuvakuutus. Vakuutuksesta onkin tullut useimmalle eläkkeelle siirtyneille KEY-jäsenille tärkein peruste liittyttyä ja pysyä veteraaniyhdistyksen jäsenenä.

Veteraanijäsenillä ei ole kuitenkaan ollut oikeutta esimiesliiton edunvalvontapalveluihin, lakimiespalveluihin, työttömyysturvaan, ammattilehtietuun, stipendeihin eikä liiton tukemaan vapaa-ajan toimintaan ellei siihen ole tullut erillistä kutsua.

Veteraanien yhteydet entisiin jäsenyhdistyksiin

Muutamit veteraanijäsenet ovat kokeneet myönteisenä sen, että he ovat voineet säilyttää yhteytensä entiseen piiriyhdistykseensä ja sen jäseniin. Sen mukaan heillä on ollut mahdollisuus osallistua entisen yhdistyksensä järjestämiin liittokokous- ja muihin matkoihin tai retkiin, pikkujoulutilaisuuksiin ja muuhunkin erilaiseen vapaa-ajan toimintaan.

Piiriyhdistysten pitämä yhteys veteraanijäseniin on valitettavasti ollut kysyntää vähäisempää ja yhteyksien tarjonnassakin on ollut yhdistyskohtaisia eroja. Toiminnan alkuvuosina piiriyhdistykset kutsuivat eläkkeelle siirtyneitä hallinnossaan vaikuttaneita henkilöitä mukaan liittokokousmatkoille ja usein myös osallistumaan piiriyhdistyksen järjestämään vapaa-ajan toimintaan. Nyt on toisin. Piiriyhdistyksillä on tietenkin omia aktiivijäseniään koskevia velvollisuuksia hoidettavana ja myös taloudellisia rajoituksia, mutta ei vain niitä. Ajankäyttökin asettaa toimessa oleville henkilöille rajoja. Kaikilla toimintaa vetävillä aktiiveilla ei riitä aikaa kaikkien veteraanien toivomaan yhteydenpitoon. Silti, vaikka työelämässä vielä olevien kiireen ymmärtää, muutamit entiset hallitustason aktiivit ovat tunteneet nykyaktiiveilta saamansa kohtelun joskus jopa loukkaavaksi.

Talous

Yhdistyksen jäsenmaksu on ollut varsin alhainen. Se oli vuoteen 1986 saakka vain 20 markkaa vuodessa, vuosina 1987-89 vain 30 markkaa ja vuonna 1990 korotettuna 40 markaksi. Vuosien 1991-98 välillä maksun suuruus vaihteli 50 ja 60 markan välillä. Vuodesta 1999 alkaen vuosimaksun suuruus on ollut 100 markkaa ja Euro-nimiseen valuuttaan siirtymisen jälkeen vastaavasti 17 euroa. Veteraanien pääsy omalla maksuosuudellaan mukaan Esimiesliiton jäsenilleen ottamaan liitovakuutus-matkavakuutusjärjestelmään vaati vuonna 1999 suoritettuna jäsenmaksukorotuksen. Matkavakuutusmaksu ja maksu KEY-taskukalenterista ovatkin olleet huomattavin osa yhdistyksen vuosittaisista toimintakuluista.

Yhdistyksen hallinto on toiminut kevyellä kokoonpanolla. Asetetuilla jäsenmaksuilla ei vaativaa toimintaa olisi pystytty rahoittamaankaan. Hallituksen jäsenille ei ole maksettu kokouspalkkioita eikä päivärahoja ja matkakustannuksetkin he ovat perineet julkisten kulkuneuvojen taksojen mukaisena.

Kustannuksia on säästänyt myös se, että yhdistys on saanut osaksi käyttää omassa toiminnassaan Esimiesliiton kopiointi- ja muitakin toimistovälineitä. Tarvikkeiden käytöstä Esimiesliiton perimä korvaus on ollut lähinnä muodollinen. Monistus-, toimistotarvike- ja postituskulut ovat tosin viime vuosina jonkin verran kasvaneet jäsenmäärän kasvun myötä.

Uusia tuulia vuonna 2006

Viime vuosien aikana yhdistyksen jäsenmäärässä on tapahtunut huomattavaa kasvua. Tuhatlukuisiksi nousseen jäsenistön tiedostojen hoito "käsityönä" on nyky maailmassa ylivoi-

maisena vaikeaa tehtäväksi kenelle tahansa. Yhdistyksen hallinto pohtikin vuonna 2005 ylimääräisen kokouksen muodossa, olisiko yhdistyksen jäsenyhteyksien hoidossa otettavissa käyttöön uusia ja aikaisempaa helpompia menetelmiä.

Kaupalan Esimiesliitto KEY ry:n kanssa neuvoteltu sopimus mahdollisti jäsenrekisterin hoitamisen ja jäsenpostin lähettämisen siirtämisen kokonaisuudessaan 1.1.2006 alkaen liiton toimiston tehtäväksi. Kun liiton toimistolla on tähänkin saakka ollut veteraaniyhdistyksen jäsentiedot mm. liittovakuutuksen hoitamisen ja Palveluesimies -lehden postituksen vuoksi, tehty ratkaisu tuntui yksinomaan luonnolliselta.

Rekisterin hoitoa koskevaa sopimusta - ja myös liittovakuutuksen ja kalenteritoimitusten saannin jatkamista koskevaa sopimusta - tarkastellaan Esimiesliiton ja Veteraaniyhdistyksen kesken vuosittain. Veteraanien hallitus on hyvinkin tietoinen siitä, että yhdistyksen jäsenrekisterin hoito on henkilöstö- ja resurssikysymys. Sitä jatketaan mahdollisuuksien mukaan. Myös liittovakuutuksen sekä kalenterin hankinnan osalta Esimiesliitto päättää, jatkaako se veteraaneille ja omille jäsenilleen tätä suosittua viime vuosina kaikille tarjottua jäsenetua.

Loppusanat

Veteraaniyhdistys on neljännevuosisadan kestäneen toimintansa aikana kasvanut vähäisestä alusta yli 900 jäsentä käsittäväksi yhteisöksi. Juhlapäivänä voimme todeta, että perustajien yhdistyksen toiminnalle asettamat tavoitteet ovat monilta osilta toteutuneet ja joitakin osin jopa ylittyneet. Myönteisintä on se, että veteraanijäsenet ovat halunnettuja vielä eläkkeellä ollessaankin yhteyttä ja tuntuu oman ammattijärjestönsä arvomaailmaan.

Eläkeläisten järjestö ei voi toimia etujärjestön tavoin. Mitäpä etuja työelämästä vapautunut henkilö voisi enää siltä itselleen vaatia. Ei-aktiivien väestön olojen huomioiminen ei näytä muutoinkaan olevan suuressa huudossa tässä kovaksi muuttuneessa maailmassa - ellei nyt kuitenkin politiikkojen puheissa aina vaalien edellä.

Yhdistyksen hallitus on toimintaa suunnitellessaan asettanut tavoitteekseen jäsenten tasa-kohtelun, asuivatpa he etelän keskuksissa tai syrjäseudulla. Jäsenmaksu on pyritty pitämään kohtuullisena - välttämättömiä kuluja vastaavana - ja sillä on haluttu kattaa vain kaikkia jäseniä koskevat palvelut.

Käytännössä päämäärä on toteutunut veteraaniyhdistyksen tekemissä sopimuksissa. Matkavakuutus esimerkiksi koskee samalla tavalla kaikkia jäseniä asuinpaikasta riippumatta ja myös taskukalenterin sekä Palveluesimies -lehden saavat kaikki veteraanijäsenet. Jäsenkorttiin liitetyt edut ja alennukset sekä muut sopimukset koskevat myös kaikkia jäseniä heidän asuinpaikastaan riippumatta.

Veteraaniyhdistys on toiminut näillä nyt voimassa olevilla säännöillä ja menetelmillä 25 vuotta. Jäsenmäärän kasvu on osoituksena siitä, että sillä on edelleen oma tehtävänsä oloneuvoksen päiville siirtyneiden kaupan ammattilaisten henkisenä yhdistäjänä.

LIITTEET

Vuosikokoukset

Aika ja paikka

17.05.1981 Oulu
23.05.1982 Joensuu
05.06.1983 Savonlinna
03.06.1983 Tampere
10.06.1985 Vaasa
08.06.1986 Lahti
14.06.1987 Kokkola
05.06.1988 Rovaniemi
18.06.1989 Lappeenranta
10.06.1990 Turku
09.06.1991 Jyväskylä
07.06.1992 Kuopio
29.05.1993 Seinäjoki
11.06.1994 Lappeenranta
07.10.1995 Lahti
26.10.1996 Riihimäki
05.06.1997 Tampere
31.10.1998 Kotka
14.11.1999 Lahti
27.05.2000 Hämeenlinna
18.03.2001 Cinderella
16.05.2002 Tampere
07.06.2003 Kokkola
12.06.2004 Tampere
25.05.2005 Tampere
10.05.2006 Tampere

Kokouksen puheenjohtaja

Alarik Koski
Jaakko Roimela
Jaakko Roimela
Jaakko Roimela
Olli Salo
Huugo Waris
Huugo Waris
Jaakko Roimela
Olavi Särnä
Meeri Marttila
Henrik Starczewski
Huugo Waris
Reino Kukkasmäki
Matti Nummelin
Paavo Peltola
Niilo Vilkanen
Hilkka Torkkeli
Ensio Seppälä
Ensio Seppälä
Toivo Paananen
Paavo Peltola
Olli Salo
Matti Nummelin
Olli Salo
Olli Salo

Hallinto

Tilintarkastajat

Eino Joutsen 1982
Huugo Waris 1982
Olavi Järveläinen 1983
Arvo Rytönen 1983
Nestori Pusa 1984-87
Reino Nikula 1984-87
Viljo Tuominen 1988-95

Tuomo Ruohola 1988-95
Rauno Saarinen 1996
Niilo Vilkanen 1996-2004
Lauri Ikola 1997-2002
Ossi Turunen 2003-
Eva Rasi 2004-

Tilintarkastajat varalla

Olavi Järveläinen 1982
Toivo Järvinen 1982
Hilkka Vanhanen 1983-84
Reino Nikula 1983-84
Valma Inkinen 1985-87
Kauko Malmi 1985-92
Kauko Kankaanpää 1988-92

Puheenjohtajat

Alarik Koski 1981-82
Jaakko Roimela 1982-87
Ensio Seppälä 1987-

Varapuheenjohtajat

Elma Kotiranta 1981-82
Alarik Koski 1982-83
Hilppa Järvinen 1983-84
Hilkka Torkkeli 1984-96
Antti Seikkilä 1996-

Hallituksen jäsenet

Hatakka Tuomo 1993-95
Joutsen Eino 1983
Järvinen Hilppa 1983-85
Koski Alarik 1981-93
Kotiranta Elma 1981-82
Kujanpää Jalmari 1981-82
Kukkasmäki Reino 1993-2005
Laine Yrjö 1981-93
Lattu Toivo 1982
Malen Marja 1996-
Muhos Veikko 2001-
Nikula Reino 1982

Marja Malen, 1993-95
Martta Kopisto 1993-95
Sirkka Pesälä 1996-2001
Maila Haapanen 1996-
Matti Nummelin 2003
Ossi Turunen 2002-2003
Niilo Vilkanen 2004-

Sihteerit

Olli Salo 1991-2000
Lahja Nummela 2000-

Sihteeri/taloudenhoitajat

Yrjö Laine 1981-1991

Taloudenhoitajat

Yrjö Laine 1991-93
Ensio Seppälä 1993-

Nummela Lahja 2000-
Nummelin Matti 1995-96
Orko Nestori 1981-82
Pietilä Helmi 1982
Pusa Nestori 1983
Rantänen Linnea 1984-92
Roimela Jaakko 1981-87
Salo Olli 1985-2000
Seikkilä Antti 1993-
Seppälä Ensio 1987-
Torkkeli Hilkka 1983-2001

Yhdistyksen jäsenmäärä eri vuosina

1981	14
1982	13
1983	10
1984	64
1985	75
1986	98
1987	193
1988	251
1989	300
1990	370
1991	414
1992	433
1993	449
1994	475
1995	510
1996	552
1997	594
1998	648
1999	667
2000	707
2001	758
2002	795
2003	823
2004	854
2005	916
2006	